

Danuta Adamiec^a, Dobromir Dziewulak^b, Kaja Krawczyk^c, Łukasz Żołądek^d

Wysokość mandatów za naruszenie przepisów ruchu drogowego w wybranych państwach członkowskich UE: Czechy, Francja, Irlandia, Litwa, Szwecja, Włochy¹

Financial sanctions for traffic violations in selected EU Member States:
Czech Republic, France, Ireland, Lithuania, Sweden, Italy

The study discusses the amount of financial sanctions (financial penalties or fines) for selected categories of traffic violations in the indicated countries. The focus was on those categories of violations of road traffic regulations, regarding which the Bill Amending the Act on Road Traffic Law and Some Other Acts (Sejm's paper no. 1504) provided for changes as to financial amounts of fines.

Keywords: traffic law, fine, offenses, Czech Republic, France, Ireland, Lithuania, Sweden, Italy

W opracowaniu omówiono wysokość mandatów (kar pieniężnych lub grzywnien) za wybrane kategorie naruszeń przepisów ruchu drogowego we wskazanych krajach. Skupiono się na tych kategoriach naruszeń przepisów ruchu drogowego, co do których projekt nowelizacji ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1504) przewidywał zmiany w zakresie wysokości grzywny.

Słowa kluczowe: prawo o ruchu drogowym, mandat, wykroczenia, Czechy, Francja, Irlandia, Litwa, Szwecja, Włochy

^a Doktor nauk prawnych, specjalista ds. międzynarodowych Biura Analiz Sejmowych ■ Kancelaria Sejmu, Biuro Analiz Sejmowych, Wydział Analiz Prawa Międzynarodowego i Zagranicznych Systemów Prawnych, WARSZAWA, POLSKA ■ danuta.adamiec@sejm.gov.pl ■ <https://orcid.org/0000-0002-6600-4309>

^b Doktor nauk humanistycznych, adiunkt ■ Uniwersytet Warszawski, Wydział Pedagogiczny, Katedra Dydaktyki i Pedeutologii, WARSZAWA, POLSKA ■ dobromir.dziewulak@uw.edu.pl ■ <https://orcid.org/0000-0002-7974-8024>

^c Specjalista ds. międzynarodowych Biura Analiz Sejmowych ■ Kancelaria Sejmu, Biuro Analiz Sejmowych, Wydział Analiz Zagranicznych Systemów Prawnych, WARSZAWA, POLSKA ■ kaja.krawczyk@sejm.gov.pl ■ <https://orcid.org/0000-0001-8299-4341>

^d Specjalista ds. międzynarodowych Biura Analiz Sejmowych ■ Kancelaria Sejmu, Biuro Analiz Sejmowych, Wydział Analiz Prawa Międzynarodowego i Zagranicznych Systemów Prawnych, WARSZAWA, POLSKA ■ lukasz.zoladek@sejm.gov.pl ■ <https://orcid.org/0000-0001-5247-6228>

¹ Informacja na temat wysokości mandatów za naruszenie przepisów ruchu drogowego w wybranych państwach członkowskich UE (Czechy, Francja, Irlandia, Litwa, Szwecja, Włochy) sporządzona 25 października 2021 r. na zlecenie Przewodniczącego Podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrywania rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1504); BAS-ZSP-2500/21.

W informacji omówiono wysokość mandatów (kar pieniężnych lub grzywien)² za wybrane kategorie naruszeń przepisów ruchu drogowego (wykroczeń drogowych) w Czechach, Francji, Irlandii, Litwie, Szwecji i we Włoszech. W opracowaniu skupiono się na tych kategoriach naruszeń przepisów ruchu drogowego, co do których projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1504) przewiduje zmiany w zakresie wysokości grzywny (art. 3 projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw). Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że kategorie (i ich zakres) naruszeń przepisów ruchu drogowego różnią się w poszczególnych państwach.

Informacja została przygotowana na podstawie aktów prawnych oraz materiałów informacyjnych znajdujących się na stronach instytucji publicznych poszczególnych państw.

W przypadku każdego z omawianych państw na wstępie podano wartość przeciętnego rocznego wynagrodzenia według danych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Organisation for Economic Co-operation and Development*, OECD)³. Dane OECD przedstawiają średnie roczne wynagrodzenie pełnoetatowego pracownika, zatrudnionego przez cały rok. OECD średnie wynagrodzenie wylicza, dzieląc całkowitą wartość wynagrodzeń w ramach rachunków narodowych przez średnią liczbę pracowników w całej gospodarce, a następnie mnożąc przez stosunek przeciętnych godzin tygodniowych przypadających na pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze godzin do przeciętnej liczby godzin tygodniowych dla wszystkich pracowników. Dane OECD mogą różnić się od danych narodowych urzędów statystycznych z uwagi na inne metodologie wyliczeń. Na przykład dla Polski według danych OECD roczne przeciętne wynagrodzenie w 2020 r. wyniosło 62 810 zł, czyli ok. 5234,17 zł miesięcznie, podczas gdy według danych GUS⁴ przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w 2020 r. wyniosło 5167,47 zł. Dane OECD są wykorzystywane dla dokonywania porównań międzynarodowych.

² W Polsce w postępowaniu mandatowym można nakładać grzywnę w drodze mandatu karnego. Podobnie w części omawianych państw kary za naruszenie przepisów ruchu drogowego mają charakter grzywny (np. Francja). Jednak w części państw (np. Włochy) kary za naruszenie przepisów ruchu drogowego mają charakter administracyjnych kar pieniężnych.

³ *Average annual wages*, https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=AV_AN_WAGE.

⁴ GUS definiuje przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto jako stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Czechy

Przeciętne roczne wynagrodzenie w 2020 r. wynosiło 437 975 koron czeskich (ok. 17 066 euro)⁵.

W Republice Czeskiej wysokość grzywny za wykroczenia drogowe określona została w ustawie o ruchu drogowym i zmianie niektórych ustaw z 19 października 2000 r.⁶ (dalej: ustawa) w § 125c, wymieniającym minimalne i maksymalne wysokości grzywny dla poszczególnych 10 rodzajów wykroczeń (np. przekroczenie prędkości czy kierowanie pojazdem bez uprawnień). Dla pozostałych naruszeń zasad ruchu drogowego, niewymienionych bezpośrednio w tym paragrafie, ustawa przewiduje grzywnę w wysokości 2000 koron czeskich (ok. 80 euro).

Zgodnie z ustawą każdy jest zobowiązany do uczestniczenia w ruchu drogowym w sposób rozważny, dostosowany do warunków drogowych i dbałości, aby jego działania nie zagrażały życiu, zdrowiu lub mieniu innych osób lub jego własnemu, a także nie szkodziły środowisku naturalnemu ani nie zagrażały życiu zwierząt. W razie spowodowania wypadku przez prowadzącego pojazd, w wyniku którego ranna będzie inna osoba, przewidziana jest grzywna w wysokości od 25 000 do 50 000 koron czeskich (ok. 975–1945 euro). W przypadku oddalenia się z miejsca wypadku, niezgłoszenia wypadku czy ukrywania tożsamości uczestników i szczegółów pojazdu biorącego udział w zdarzeniu przewidziana jest grzywna w wysokości od 2500 do 5000 koron czeskich (ok. 100–195 euro).

Karze grzywny podlega też nieustąpienie pierwszeństwa (2500 koron czeskich – ok. 100 euro) oraz jazda pod prąd i zawracanie na autostradzie (od 5000 koron czeskich do 10 000 koron czeskich – ok. 195–300 euro). Tej samej wysokości grzywnę można otrzymać za korzystanie z antyradaru. Dodatkowo, grzywna w wysokości 1000 koron czeskich (ok. 40 euro) jest przewidziana za używanie telefonu w trakcie jazdy.

Jeśli mowa o uregulowaniach dotyczących jazdy po użyciu alkoholu lub innej substancji odurzającej, to ustawa przewiduje grzywnę w wysokości od 2500 koron czeskich do 20 000 koron czeskich (ok. 100–975 euro). Prowadzenie pojazdu bez wymaganych uprawnień, które kierowca utracił wcześniej za jazdę pod wpływem alkoholu, jest zagrożone grzywną od 25 000 koron czeskich do 50 000 koron czeskich (ok. 975–1945 euro). Taka sama grzywna jest przewidziana za odmowę poddania się badaniu na obecność alkoholu lub substancji odurzających.

Ustawa odnosi się do kwestii obowiązków kierowców względem pieszych i przewiduje grzywnę w wysokości od 2500 do 5000 koron czeskich (ok. 100–195 euro), gdy kierujący pojazdem nie pozwala pieszym na przejściu dla pieszych przejść przez jezdnię w sposób niezakłócony i bezpieczny lub nie zatrzymuje po-

⁵ *Average annual wages, op. cit.*

⁶ *Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, Zákon č. 361/2000 Sb., <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>.*

jazdu przed przejściem dla pieszych w sytuacji, gdy jest do tego zobowiązany, lub gdy stwarza zagrożenie dla pieszych przechodzących przez jezdnię, na którą skręca. Dotyczy to również stworzenia zagrożenia dla pieszych podczas skręcania w miejsce poza jezdnią, włączania się do ruchu lub podczas cofania.

W kwestii tamowania i utrudniania ruchu, w tym niestosowania się do oznakowania i poleceń, ustawa w § 27 pkt 1 lit. a–s precyzyjnie definiuje zasady zatrzymywania się i postoju. Jednak w części ustawy dotyczącej grzywny za naruszenia brak jest bezpośrednich odesłań, pozostaje tylko ogólny przepis, że za inne wykroczenia niż enumeratywnie wyliczone w § 125c przewidziana jest grzywna w wysokości 2000 koron czeskich (ok. 80 euro).

Jeżeli chodzi o przepisy dotyczące konsekwencji niezastosowania się do zasad ruchu na drodze i do nakazów osób uprawnionych, zwłaszcza w przypadku niezatrzymania pojazdu na sygnał nakazujący zatrzymanie pojazdu lub na polecenie „zatrzymaj się” przez osobę do tego upoważnioną, przewidywana jest grzywna w wysokości 2500 koron czeskich (ok. 100 euro). W razie popełnienia przez prowadzącego takiego naruszenia dwa lub więcej razy w okresie kolejnych 12 miesięcy kalendarzowych, grzywna wynosi od 4000 do 7500 koron czeskich (ok. 155–300 euro).

Wysokość grzywny w związku z przekroczeniem dopuszczalnych prędkości została w ustawie sklasyfikowana następująco:

- za przekroczenie maksymalnej dozwolonej prędkości w terenie zabudowanym o 40 km/h i więcej lub poza terenem zabudowanym o 50 km/h i więcej – grzywna wynosi od 5000 koron czeskich do 10 000 koron czeskich (ok. 195–300 euro),
- za przekroczenie maksymalnej dozwolonej prędkości w terenie zabudowanym o 20 km/h i więcej lub poza terenem zabudowanym o 30 km/h i więcej – grzywna wynosi 2500 koron czeskich (ok. 100 euro),
- za przekroczenie maksymalnej dozwolonej prędkości w terenie zabudowanym o mniej niż 20 km/h lub poza terenem zabudowanym o mniej niż 30 km/h grzywna wynosi 1000 koron czeskich (ok. 40 euro).

Wyrzedzanie pojazdu w miejscach, gdzie jest to zabronione przez ogólne, lokalne lub tymczasowe przepisy ruchu, podlega grzywnie w wysokości od 5000 koron czeskich do 10 000 koron czeskich (ok. 195–300 euro).

W przypadku prowadzenia pojazdu bez uprawnień ustawa przewiduje grzywnę w wysokości od 25 000 koron czeskich do 50 000 koron czeskich (ok. 975–1945 euro). Niższa grzywna od 5000 do 10 000 koron czeskich (ok. 195–300 euro) jest przewidziana w razie prowadzenia pojazdu bez prawa jazdy, które zostało zatrzymane, gdy kierowca nie ma odpowiedniej kategorii uprawnień lub nie ma ważnego orzeczenia lekarskiego.

Ustawa zakłada, że jeśli kierujący pojazdem narusza zasady § 29 ust. 1 ustawy i wjeżdża na przejazd kolejowy w sytuacjach, gdy jest to zabronione, podlega grzywnie w wysokości 2500 koron czeskich (ok. 100 euro).

Francja

Przeciętne roczne wynagrodzenie w 2020 r. wynosiło 38 078 euro⁷.

We Francji wysokość kar za naruszenie przepisów ruchu drogowego uregulowana została w kodeksie ruchu drogowego⁸ (dalej: kodeks). W przypadku popełnienia występku (*delit*) wysokość kary określona jest w kodeksie. Dla wykroczeń (*contravention*) wysokość kary określona jest przez odesłanie do odpowiedniej klasy wykroczenia zdefiniowanej w kodeksie postępowania karnego⁹. We Francji dla naruszeń przepisów ruchu drogowego obowiązuje pięć klas wykroczeń, z czego za wykroczenia klasy od 1 do 4 przewidziano tzw. grzywny zryczałtowane (*amende forfaitaire*). Wysokość grzywny za wykroczenie nie może przekroczyć 3000 euro (art. 131-13 kodeksu karnego¹⁰). Grzywny zryczałtowane mogą być również nakładane w przypadku niektórych występku, np. prowadzenia pojazdu bez uprawnień. Kwota grzywny zryczałtowanej może zostać obniżona, jeśli grzywna zostanie zapłacona w ciągu 15 dni od jej nałożenia (*amende forfaitaire minorée*). W pewnych sytuacjach grzywna zryczałtowana może zostać również podwyższona, np. gdy nie zostanie zapłacona w ciągu 45 dni od jej nałożenia (*amende forfaitaire majorée*)¹¹. W tabeli przedstawiono kwoty grzywien za poszczególne klasy wykroczeń.

Klasa wykroczenia	Grzywna zryczałtowana	Grzywna zryczałtowana obniżona	Grzywna zryczałtowana podwyższona
1.	11 euro	–	33 euro
2.	35 euro	22 euro	75 euro
3.	68 euro	45 euro	180 euro
4.	135 euro	90 euro	375 euro

W sytuacji niezachowania należytej ostrożności i spowodowania zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym można przywołać art. L. 232-2 kodeksu. Odsyła on do przepisów kodeksu karnego. Zgodnie z art. 222-19-1 kodeksu karnego, jeśli w wyniku nieumiejętności, lekkomyślności, nieuwagi, zaniedbania

⁷ *Average annual wages, op. cit.*

⁸ *Code de la route*, <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006074228/>.

⁹ *Code de procédure pénale*, https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071154/2021-10-20/.

¹⁰ *Code pénal*, https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/2021-10-20/.

¹¹ Więcej informacji na stronie internetowej Narodowej Agencji Zautomatyzowanego Przetwarzania Czynów Zabronionych, *Agence nationale de traitement automatisé des infractions* (ANTAI), <https://www.antai.gouv.fr/paiement/>.

lub naruszenia przepisów zobowiązujących do zachowania ostrożności lub bezpieczeństwa kierujący pojazdem mechanicznym powoduje niezamierzone naruszenie integralności osoby, w postaci całkowitej niezdolności do pracy trwającej dłużej niż 3 miesiące, podlega, poza innymi sankcjami karnymi, karze grzywny w wysokości 45 000 euro. Grzywna jest zwiększana do 75 000 euro, gdy kierowca dopuścił się ewidentnie umyślnego naruszenia obowiązku szczególnego zachowania ostrożności lub bezpieczeństwa, był pod wpływem alkoholu lub narkotyków, prowadził pojazd bez uprawnień, przekroczył maksymalną dopuszczalną prędkość o więcej niż 50 km/h lub wiedząc, że spowodował wypadek, nie zatrzymał się i tym samym próbował uniknąć odpowiedzialności karnej lub cywilnej. Grzywna zostaje podniesiona do 100 000 euro, gdy miała miejsce więcej niż jedna z powyższych okoliczności. Artykuł 222-20-1 kodeksu karnego przewiduje natomiast, że jeśli w wyniku nieumiejętności, lekkomyślności, nieuwagi, zaniedbania lub naruszenia przepisów zobowiązujących do zachowania ostrożności lub bezpieczeństwa kierujący pojazdem mechanicznym powoduje niezamierzone naruszenie integralności osoby, w postaci całkowitej niezdolności do pracy trwającej krócej niż 3 miesiące, podlega, poza innymi sankcjami karnymi, karze grzywny w wysokości 30 000 euro. Grzywna jest zwiększana do 45 000 euro w tych samych okolicznościach, jak te wymienione w art. 222-19-1 kodeksu karnego. Grzywna zostaje podniesiona do 75 000 euro, gdy miało miejsce więcej niż jedna z okoliczności zwiększających wymiar grzywny.

Ponadto zgodnie z art. L. 236-1 kodeksu powtarzanie manewrów stanowiących naruszenie bezpieczeństwa lub ostrożności w warunkach zagrażających bezpieczeństwu użytkowników dróg lub zakłócających spokój publiczny podlega, poza innymi sankcjami karnymi, karze grzywny w wysokości 15 000 euro. Grzywna ulega podwyższeniu do 30 000 euro, jeśli naruszenie popełnione jest w grupie, a do 45 000 euro między innymi – jeśli kierowca znajdował się pod wpływem alkoholu lub narkotyków bądź prowadził pojazd bez uprawnień. Grzywna wynosi 75 000 euro, gdy miały miejsce co najmniej dwie z powyższych okoliczności.

Jeśli chodzi o uregulowania dotyczące prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających, to zgodnie z art. L. 234-1 i art. L. 235-1 kodeksu, poza innymi sankcjami karnymi, jazda pod wpływem alkoholu przy stężeniu alkoholu we krwi równym/wyższym niż 0,8 g/l lub pod wpływem narkotyków podlega grzywnie 4500 euro. Ponadto art. L. 234-2 i art. L. 235-1 kodeksu przewidują, że każdy, kto popełnia występki jazdy pod wpływem alkoholu lub narkotyków, podlega dodatkowym karom, w tym między innymi grzywnie w stawkach dziennych przewidzianej w kodeksie karnym. Zgodnie z art. 131-5 kodeksu karnego grzywna taka nie może przekroczyć 1000 euro, a liczba dni 360.

Przepisy odnoszące się do zachowania kierowców względem pieszych znalazły się w art. R. 415-11 kodeksu, zgodnie z którym każdy kierowca ma obowiązek ustąpić pierwszeństwa pieszemu, który znajduje się na przejściu dla pieszych, wyraża zamiar wejścia na przejście lub znajduje się w strefie dla pieszych. Złamanie

powyższego przepisu wiąże się z nałożeniem grzywny dla 4. klasy wykroczenia (135 euro). Jeśli chodzi o wyprzedzanie przed przejściem dla pieszych, zgodnie z art. R. 414-5 kodeksu kierowca może wyprzedzić inny pojazd tylko po upewnieniu się, że na przejściu nie znajduje się pieszy. Złamanie powyższego przepisu podlega karze grzywny dla 4. klasy wykroczenia (135 euro).

Jeśli chodzi o tamowanie lub utrudnianie ruchu, to art. R. 417-10 kodeksu definiuje i zakazuje zatrzymywania i parkowania zakłócającego ruch drogowy (np. na mostach, w tunelach). Złamanie powyższego zakazu zagrożone jest karą grzywny dla 2. klasy wykroczenia (35 euro). Z kolei art. R. 417-11 definiuje i zakazuje zatrzymywania i parkowania bardzo uciążliwego dla ruchu drogowego (np. parkowanie i zatrzymywanie pojazdu na pasach przeznaczonych dla komunikacji miejskiej). Złamanie tego zakazu zagrożone jest karą grzywny dla 4. klasy wykroczenia (135 euro). Ponadto art. R. 417-12 zakazuje pozostawiania pojazdu na drodze z naruszeniem przepisów ruchu drogowego pod groźbą kary grzywny przewidzianej za 2. klasę wykroczenia (35 euro).

Jeśli chodzi o przepisy dotyczące obowiązku stosowania się do wskazań sygnalizacji i poleceń osób kierujących ruchem, to zgodnie z art. R. 411-26 kodeksu nieprzestrzeganie przez kierowcę wskazań wynikających ze znaków drogowych podlega karze grzywny przewidzianej za wykroczenia klasy 2. Z kolei art. R. 411-28 kodeksu przewiduje, że wskazania wydawane przez uprawnione osoby kierujące ruchem drogowym mają pierwszeństwo przed wszystkimi znakami, sygnalizacją świetlną czy przepisami ruchu drogowego. Niezastosowanie się do tych wskazań podlega karze grzywny przewidzianej za wykroczenia klasy 4.

Wysokość kar za przekroczenie dopuszczalnej maksymalnej prędkości określono w art. R. 413-14 oraz R. 413-15 kodeksu. W przypadku niezastosowania się do ograniczenia prędkości i przekroczenia go o mniej niż 50 km/h, kierowcy grozi kara grzywny dla 4. klasy wykroczenia (135 euro). Jeśli kierowca przekroczył prędkość o mniej niż 20 km/h przy ograniczeniu powyżej 50 km/h, nakładana jest kara grzywny dla 3. klasy wykroczenia (68 euro). W razie przekroczenia prędkości o więcej niż 50 km/h kierowca podlega karze grzywny dla 5. klasy wykroczenia (1500 euro i 3000 euro w razie ponownego wykroczenia).

Co do zasad dotyczących wyprzedzania, to określono je w art. R. 414-4 – R. 414-17 kodeksu i za ich naruszenie przewidziano między innymi grzywnę dla 4. klasy wykroczenia (135 euro).

Kwestię prowadzenia pojazdu bez uprawnienia uregulowano w art. L. 221-2 kodeksu. Prowadzenie pojazdu bez posiadania uprawnienia właściwego dla danej kategorii pojazdu jest występkiem zagrożonym, poza innymi sankcjami karnymi, karą grzywny w wysokości 15 000 euro. Jednocześnie pod warunkami określonymi w art. 495-17 i następne kodeksu postępowania karnego kara może przybrać formę grzywny zryczałtowanej w wysokości 800 euro (grzywna zryczałtowana obniżona – 640 euro, grzywna zryczałtowana podwyższona – 1600 euro). Grzywna nie może zostać nałożona jako zryczałtowana między innymi, jeśli był

to kolejny występki kierującego lub jeśli jednocześnie popełniono więcej niż jeden czyn zabroniony.

Jeśli chodzi o przepisy regulujące zachowanie kierowców na przejazdach kolejowych, zgodnie z art. R. 422-3 kodeksu zakazane jest przejeżdżanie przez przejazd kolejowy, jeśli zapory lub półzapory są zamknięte bądź znajdują się w trakcie otwierania lub zamykania. Naruszenie powyższego przepisu wiąże się z nałożeniem grzywny dla 4. klasy wykroczenia (135 euro).

Irlandia

Przeciętne roczne wynagrodzenie w 2020 r. wynosiło 49 926 euro¹².

Do najważniejszych aktów prawnych określających prawa i obowiązki uczestników ruchu drogowego, w tym kary za wykroczenia drogowe, należą ustawa o ruchu drogowym z 1961 r.¹³ (*Road Traffic Act 1961*) i ustawa o ruchu drogowym z 2010 r.¹⁴ (*Road Traffic Act 2010*).

Naruszenie przepisów o ruchu drogowym jest zagrożone karą grzywny (*fixed-charge fine*)¹⁵. Sprawca wykroczenia drogowego jest obowiązany uiścić grzywnę w ciągu 28 dni. Jeśli sprawca nie uiści grzywny w ciągu 28 dni, wysokość grzywny ulega podwyższeniu. Jeśli sprawca nie uiści grzywny o podwyższonej wysokości w ciągu 28 dni (czyli w ciągu 56 dni od dnia nałożenia grzywny), sprawa jest kierowana do sądu, który może orzec o kolejnym podwyższeniu wysokości grzywny. Policja (*Garda Síochána*) jest organem uprawnionym do nakładania

¹² *Average annual wages, op. cit.*

¹³ *Road Traffic Act 1961*, https://www.lawreform.ie/_fileupload/RevisedActs/WithAnnotations/HTML/EN_ACT_1961_0024.htm.

¹⁴ *Road Traffic Act 2010*, <https://revisedacts.lawreform.ie/eli/2010/act/25/revised/en/html#SEC4>.

¹⁵ Irlandzkie rozwiązania w zakresie ruchu drogowego, poza przywołanymi ustawami, opracowano na podstawie strony internetowej Citizens Information (rządowa strona internetowa zawierająca wszechstronne informacje o krajowym porządku prawnym dla obywateli i mieszkańców Irlandii), na podstawie strony internetowej Road Safety Authority (instytucja zajmująca się bezpieczeństwem ruchu drogowego) oraz na podstawie strony internetowej policji: *Driving offences*, https://www.citizensinformation.ie/en/travel_and_recreation/motoring_1/driving_offences/driving_offences.html#; *National speed limits in Ireland*, https://www.citizensinformation.ie/en/travel_and_recreation/roads_and_safety/road_traffic_speed_limits_in_ireland.html; *Drink driving offences*, https://www.citizensinformation.ie/en/travel_and_recreation/motoring_1/driving_offences/drink_driving_offences_in_ireland.html; *Offences Incurring Penalty Points and Fixed Charge Notices*, [https://www.rsa.ie/Documents/Licensed%20Drivers/Penalty%20Point%20offences%20as%20of%2026%20October%202018%20\(00000002\).pdf](https://www.rsa.ie/Documents/Licensed%20Drivers/Penalty%20Point%20offences%20as%20of%2026%20October%202018%20(00000002).pdf); *Rules of the Road*, https://www.garda.ie/en/crime/traffic-matters/rules_of_the_road.pdf.

kary grzywny za naruszenie przepisów o ruchu drogowym, jednak sprawy związane ze szczególnie poważnymi wykroczeniami drogowymi (m.in. wykroczenia drogowe zakwalifikowane jako prowadzenie pojazdu w sposób niebezpieczny) są kierowane przez policję do sądu, który orzeka o wysokości kary. Maksymalna wysokość grzywny grozi za prowadzenie pojazdu w sposób niebezpieczny, którego następstwem jest śmierć lub poważne uszkodzenie ciała innej osoby – w takim wypadku sprawca podlega karze grzywny w wysokości do 20 000 euro lub karze pozbawienia wolności do 10 lat.

Jeśli chodzi o zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym skutkujące uszkodzeniem mienia lub spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, prawo irlandzkie przewiduje kategorię prawną prowadzenia pojazdu w sposób nieostrożny (*careless driving*) oraz prowadzenia pojazdu w sposób niebezpieczny (*dangerous driving*). Zgodnie z art. 52 ustawy o ruchu drogowym z 1961 r. kierujący pojazdem jest obowiązany zachować należytą ostrożność i uwagę. Kto wykracza przeciwko przywołanemu przepisowi, podlega karze grzywny w wysokości 80 euro. Jeśli następstwem przywołanego wykroczenia jest śmierć lub poważne uszkodzenie ciała innej osoby, sprawca podlega karze grzywny w wysokości do 10 000 euro lub karze pozbawienia wolności do 2 lat. Natomiast zgodnie z art. 56 ustawy o ruchu drogowym z 1961 r., dotyczącej prowadzenia pojazdu w sposób niebezpieczny, kierujący pojazdem jest obowiązany dostosować zachowanie (w tym prędkość pojazdu, którym porusza się kierujący) do warunków i sytuacji na drodze w taki sposób, aby nie narażać na niebezpieczeństwo innych uczestników ruchu drogowego. Kto wykracza przeciwko przywołanemu przepisowi, podlega karze grzywny w wysokości do 5000 euro lub karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy. Jeśli następstwem przywołanego wykroczenia jest śmierć lub poważne uszkodzenie ciała innej osoby, sprawca podlega karze grzywny w wysokości do 20 000 euro lub karze pozbawienia wolności do 10 lat.

Jeśli chodzi o uregulowania dotyczące prowadzenia pojazdu po użyciu alkoholu, to są one określone w ustawie o ruchu drogowym z 2010 r. Zgodnie z art. 4 tej ustawy wykroczenie stanowi kierowanie pojazdem przez osobę, u której w ciągu 3 godzin od prowadzenia pojazdu lub próby prowadzenia pojazdu występuje zawartość alkoholu wynosząca: 50 mg alkoholu na 100 ml krwi; 67 ml alkoholu na 100 ml moczu lub 22 mikrogramy alkoholu na 100 mikrogramów wydychanego powietrza. W przypadku kierowców posiadających uprawnienie do kierowania pojazdami od 2 lat lub krócej te limity są niższe i wynoszą: 20 mg alkoholu na 100 ml krwi; 27 ml alkoholu na 100 ml moczu lub 9 mikrogramów alkoholu na 100 mikrogramów wydychanego powietrza. Kto prowadzi pojazd, mając zawartość alkoholu przekraczającą przywołane normy, podlega karze grzywny w wysokości od 200 do 400 euro oraz czasowemu zatrzymaniu prawa jazdy na okres 3 lub 6 miesięcy (w zależności od zawartości alkoholu i czasu posiadania uprawnienia do prowadzenia pojazdów). Jednak w szczególnie rażących sytuacjach sprawa

może zostać skierowana do sądu, co ma miejsce między innymi wtedy, gdy kierujący po użyciu alkoholu naruszył przepisy dotyczące prowadzenia pojazdu po użyciu alkoholu w ciągu poprzednich 3 lat. W takim wypadku wykroczenie jest zagrożone grzywną w wysokości do 5000 euro lub karą pozbawienia wolności do 6 miesięcy. Uprawniony organ może poddać kierującego pojazdem badaniu w celu ustalenia w organizmie zawartości alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. Kto odmawia poddania się takiemu badaniu, podlega karze grzywny w wysokości do 5000 euro lub karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy. Policja jest uprawniona do zatrzymania osoby kierującej pojazdem po użyciu alkoholu.

Jeśli chodzi o przepisy dotyczące obowiązków kierującego pojazdem wobec pieszych, to w Irlandii kierujący pojazdem nie są obowiązani ustąpić pierwszeństwa pieszemu wchodzącemu na przejście (pieszy ma pierwszeństwo, jeśli znajduje się na przejściu; ponadto kierujący pojazdem, który skręca w drogę poprzeczną, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pieszemu przechodzącemu na skrzyżowaniu przez jezdnię drogi, na którą wjeżdża). Wyprzedzanie na przejściu dla pieszych i omijanie pojazdu, który zatrzymał się przed przejściem dla pieszych, nie są wyodrębnione, jednak takie zachowanie można zakwalifikować jako wyprzedzanie w sposób niebezpieczny – kierujący pojazdem popełniający to wykroczenie podlega karze grzywny w wysokości 80 euro (lub 120 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni). Funkcjonuje odrębny przepis zakazujący wyprzedzania rowerzystów w sposób niebezpieczny, a naruszenie tego przepisu podlega karze grzywny w wysokości 120 euro (lub 180 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni). Ponadto, kto narusza zakaz jazdy po chodniku lub drodze dla rowerów, podlega karze grzywny w wysokości 60 euro (lub 90 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni).

Jeśli chodzi o niezastosowanie się do przepisów regulujących pierwszeństwo przejazdu do sygnałów świetlnych zakazujących wjazdu za sygnalizator lub polecen i sygnałów dawanych przez osoby kierujące ruchem lub uprawnione do jego kontroli itp., to przepisy irlandzkie wyodrębniają kilka następujących wykroczeń: niestosowanie się do znaku drogowego lub sygnału drogowego; niestosowanie się do znaku „stop”; niestosowanie się do znaku „ustąp pierwszeństwa”; niestosowanie się do sygnału osoby uprawnionej do kontroli ruchu drogowego, nakazującego zatrzymanie pojazdu; niestosowanie się do sygnału lub polecenia osoby uprawnionej do kierowania ruchem lub do kontroli ruchu drogowego. Wszystkie te wykroczenia podlegają karze grzywny w wysokości 80 euro (lub 120 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni).

Tamowanie i utrudnianie ruchu na drodze publicznej nie stanowią wyodrębnionej kategorii prawnej. Przepisy irlandzkie przewidują jednak kilka wykroczeń, które można zaklasyfikować jako zachowanie skutkujące tamowaniem lub utrudnianiem ruchu. Należą do nich między innymi: jazda drogą jednokierunkową niezgodnie z kierunkiem ruchu, zagrożona grzywną w wysokości

60 euro (lub 90 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni); jazda po powierzchni wyłączzonej z ruchu, oznaczonej znakiem poziomym, zagrożona grzywną w wysokości 80 euro (lub 120 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni); nieodpowiednie ustawienie pojazdu na jezdni przed skręceniem, zagrożone grzywną w wysokości 60 euro (lub 90 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni).

Dopuszczalna prędkość zależy od rodzaju drogi: na terenie zabudowanym wynosi 50 km/h, na drogach regionalnych i lokalnych wynosi 80 km/h, na drogach krajowych wynosi 100 km/h, na autostradach wynosi 120 km/h. Ponadto funkcjonują specjalne strefy ograniczenia prędkości, w których maksymalna dopuszczalna prędkość wynosi 60 km/h (np. w obszarze przylegającym do terenu zabudowanego) lub 30 km/h (np. w pobliżu szkół). Naruszenie przepisów dotyczących dopuszczalnej prędkości jest zagrożone grzywną w wysokości 80 euro (lub 120 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni). Wysokość grzywny nie zależy od tego, o ile kierujący pojazdem przekroczył dopuszczalną prędkość (chyba że policja oceni okoliczności jako pozwalające na zaklasyfikowanie wykroczenia jako prowadzenie pojazdu w sposób niebezpieczny i skieruje sprawę do sądu, który może orzec o nałożeniu wyższej grzywny).

Jeśli chodzi o zakaz wyprzedzania, to niestosowanie się do zakazu wyprzedzania określonego znakiem drogowym nie stanowi odrębnego wykroczenia. Takie zachowanie – w zależności od okoliczności – można zaklasyfikować jako prowadzenie pojazdu w sposób nieostrożny lub prowadzenie pojazdu w sposób niebezpieczny i ukarać kierującego pojazdem zgodnie z uregulowaniami przewidzianymi dla tej kategorii prawnej. Wyodrębnione wykroczenie stanowi natomiast przekroczenie linii ciągłej, które podlega karze grzywny w wysokości 80 euro (lub 120 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni). Również wyprzedzanie w sposób niebezpieczny stanowi wyodrębnioną kategorię prawną i podlega karze grzywny w wysokości 80 euro (lub 120 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni).

Jeśli podczas kontroli drogowej kierujący pojazdem nie jest w stanie okazać prawa jazdy, to jest obowiązany w ciągu 10 dni okazać dokument we właściwym terytorialnie posterunku policji. Jeśli podczas kontroli drogowej kierujący pojazdem nieposiadający ze sobą dokumentu odmówi podania imienia, nazwiska i adresu, funkcjonariusz policji jest uprawniony do zatrzymania kierującego pojazdem. Kara grzywny za prowadzenie pojazdu w sytuacji, gdy prawo jazdy straciło ważność mniej niż 12 miesięcy przed ujawnieniem tego wykroczenia, wynosi do 1000 euro. Jeśli prawo jazdy straciło ważność więcej niż 12 miesięcy przed ujawnieniem tego wykroczenia, kara grzywny wynosi do 2000 euro. Karze grzywny wynoszącej do 2000 euro podlega też kierujący pojazdem, który nie miał do tego uprawnień. Osoba, która prowadzi pojazd, mimo że czasowo zatrzymano jej uprawnienie do prowadzenia pojazdu, podlega karze grzywny w wysokości do 6000 euro lub karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

Jeśli chodzi o niestosowanie się kierującego pojazdem do zasad określających zachowanie podczas wjeżdżania na przejazd kolejowy, to wykroczenie takie podlega grzywnie w wysokości 80 euro (lub 120 euro, jeśli grzywna nie zostanie uiszczona w ciągu 28 dni).

Litwa

Przeciętne roczne wynagrodzenie w 2020 r. wynosiło 16 075 euro¹⁶.

W Litwie wysokość kar za wykroczenia drogowe określona została w kodeksie wykroczeń administracyjnych z 2015 r.¹⁷ (dalej: kodeks). Kodeks przewiduje, że na osobę, która popełniła wykroczenie administracyjne, mogą zostać nałożone następujące kary administracyjne: (1) ostrzeżenie (pisemne); (2) kara pieniężna; (3) roboty publiczne, przy czym roboty publiczne są nakładane jako alternatywna kara administracyjna, zastępując karę pieniężną lub jej część trybem określonym w kodeksie. Przepisy przewidują, że godzina robót publicznych jest ekwiwalentem 5 euro kary.

Zgodnie z rozdziałem XXII kodeksu za wykroczenia administracyjne dotyczące transportu i gospodarki drogowej może zostać nałożona kara pieniężna. W kodeksie określono minimalne i maksymalne wysokości kar dla poszczególnych wykroczeń. Wysokość kary wzrasta, jeśli wykroczenia dokonał kierowca będący pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających oraz gdy ta sama osoba popełni kolejne wykroczenie w okresie krótszym niż rok. Dodatkowo, odrębne (wyższe) stawki kary przewidziane są dla kierowców, którzy prowadzą pojazd bez wymaganych uprawnień, a zwłaszcza, jeśli dodatkowo złamali inne przepisy kodeksu.

W zakresie wykroczeń polegających na spowodowaniu zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym zastosowanie ma art. 420 kodeksu regulujący kwestie kar za niebezpieczną i chuligańską jazdę. Zgodnie z tym artykułem na kierowców może być nałożona kara w wysokości od 170 do 230 euro, a na osoby nieuprawnione do kierowania pojazdem – w wysokości od 400 do 600 euro. Kara pieniężna jest nakładana za popełnienie jednego lub więcej wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu ruchu drogowego, w tym: skręcanie w miejscach, w których skręcanie jest zabronione przez przepisy ruchu drogowego; jazda w nielegalnie zorganizowanym wyścigu pojazdów; spowodowanie niebezpiecznej sytuacji (np. zmuszanie innych użytkowników drogi do gwałtownej zmiany prędkości lub innych działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa sobie lub innym osobom) oraz łamanie zakazu wyprzedzania.

¹⁶ *Average annual wages, op. cit.*

¹⁷ *Administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarkos įstatymas*, 2015-06-25, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b8d908c-0215b11e58a4198cd62929b7a/asr>.

Naruszenie przepisów ruchu drogowego, które zagraża bezpieczeństwu ruchu lub bezpieczeństwu własnemu kierowcy lub innych osób z powodu chuligańskich zachęt, skutkuje karą w wysokości od 450 do 550 euro dla kierowców i 750 do 1000 euro dla osób nieuprawnionych do kierowania pojazdami. Te przepisy wynikają z art. 420 kodeksu.

Kary pieniężne za wykroczenia polegające na niebezpiecznej i chuligańskiej jeździe pod wpływem alkoholu lub pod wpływem środków odurzających, psychotropowych lub innych substancji psychoaktywnych są odpowiednio podwyższone i wynoszą za wykroczenia związane z niebezpieczną jazdą od 900 do 1200 euro, a za jazdę chuligańską od 1200 do 1500 euro.

Artykuł 422 kodeksu reguluje kwestię kary pieniężnej w związku z prowadzeniem pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych substancji psychoaktywnych¹⁸. W takim wypadku kara dla kierowcy, u którego badanie wykazało powyżej 0, ale mniej niż 0,4 promila alkoholu, wynosi od 90 do 140 euro (dla początkujących kierowców od 230 do 300 euro), a dla kierowców świadczących odpłatny przewóz pasażerów – od 150 do 300 euro. Kierowcy, u których badanie wykazało od 0,4 do 1,5 promila alkoholu, podlegają karze od 800 do 1100 euro.

W zakresie przepisów odnoszących się do zachowania kierowców względem pieszych, zgodnie z art. 417 kodeksu, na kierowcę może być nałożona kara pieniężna w wysokości od 30 do 90 euro za: niezatrzymanie się przed przejściem dla pieszych; poruszanie się po chodnikach, trawnikach lub ścieżkach dla pieszych (rowerowych); skręcanie na przejściach dla pieszych.

Tej samej wysokości kara jest przewidziana za tamowanie i utrudnianie ruchu, w tym niestosowanie się do oznakowań i poleceń, niezgodność z wymogiem podejżdżania jak najbliżej prawej krawędzi jezdni, naruszenie przepisów o ruchu na autostradach i drogach ekspresowych oraz za zatrzymywanie się i parkowanie w miejscach, w których zatrzymywanie się i postój są zabronione przez przepisy ruchu drogowego, a także naruszenie zasad jazdy w strefie zamieszkania.

Nieustąpienie pierwszeństwa przy włączaniu się do ruchu, skręcanie na przejazdach kolejowych, w miejscach, w których widoczność drogi w co najmniej jednym kierunku jest mniejsza niż 100 metrów, korzystanie z urządzeń komunikacyjnych w trakcie jazdy oraz nieuprawnione korzystanie ze świateł alarmowych zagrożone jest grzywną od 60 do 90 euro.

Z kolei, zgodnie z art. 426 kodeksu, niezatrzymanie się do kontroli na polecenie uprawnionego funkcjonariusza nakłada na kierowców karę od 800 do 1200 euro, a na osoby nieuprawnione do kierowania pojazdami od 1150 do 1450 euro. Artykuł 426 kodeksu przewiduje też karę dla kierowcy nieuprawnionego do kierowania pojazdami, który oddalił się z miejsca wypadku spowodowanego

¹⁸ Popelnienie innych wykroczeń w stanie nietrzeźwości podwyższa przewidzianą za nie karę.

wanego w wyniku naruszenia przepisów ruchu drogowego, w wysokości od 2000 do 2600 euro.

Zgodnie z art. 416 kodeksu, oprócz możliwości pozbawienia kierowcy prawa jazdy, przewidziana jest skala, według której ustalana jest wysokość kary za przekroczenie dozwolonej prędkości. Przewidziane kodeksem widełki wynoszą odpowiednio¹⁹:

- za przekroczenie prędkości powyżej 10, ale mniej niż 20 km/h powyżej limitu – od 12 do 30 euro,
- za przekroczenie prędkości powyżej 20, ale mniej niż 30 km/h powyżej limitu – od 30 do 90 euro,
- za przekroczenie prędkości powyżej 30, ale mniej niż 40 km/h powyżej limitu – od 120 do 170 euro,
- za przekroczenie prędkości powyżej 40, ale mniej niż 50 km/h powyżej limitu – od 170 do 230 euro,
- za przekroczenie prędkości powyżej 50 km/h powyżej limitu – od 450 do 550 euro dla kierowców i 450 do 700 euro dla osób nieuprawnionych do kierowania pojazdami.

Artykuł 424 kodeksu reguluje kwestie kary pieniężnej za prowadzenie pojazdu bez uprawnień do kierowania. Udostępnienie pojazdu do kierowania osobie, która nie ma uprawnień lub je utraciła, zakłada karę w wysokości od 60 do 120 euro. Osoba nieposiadająca uprawnień do kierowania może podlegać karze od 300 do 450 euro. Wysokość kary wzrasta w sytuacji, gdy osoba prowadząca pojazd jest w stanie nietrzeźwości (do 0,4 promila) i wynosi od 450 do 700 euro, a w razie wyższej zawartości alkoholu we krwi (do 1,5 promila) od 1100 do 1500 euro. Podwyższona kara pieniężna dotyczy też kierujących będących pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych substancji psychoaktywnych.

W art. 427 kodeksu przewidziano też podwyższenie kary, jeżeli w ciągu roku od: otrzymania kary za prowadzenie w stanie nietrzeźwym, kary z tytułu niebezpiecznej i chuligańskiej jazdy lub kary za naruszenia przepisów ruchu drogowego skutkujących niewielkim uszczerbkiem na zdrowiu lub materialnym, prowadzący dokona ponownie takiego wykroczenia. Wtedy przewidziana przepisami kara dla kierowców wynosi od 1000 do 1500 euro, a dla osób nieuprawnionych do kierowania pojazdami – od 1200 do 2000 euro.

Kwestie łamania zakazu wyprzedzania są, jak już wspomniano wyżej, regulowane w art. 420 dotyczącym niebezpiecznej i chuligańskiej jazdy i zagrożone karą w wysokości od 170 do 230 euro dla kierowców, a dla osób nieuprawnionych do kierowania pojazdem – w wysokości od 400 do 600 euro.

¹⁹ Za przekroczenie dozwolonej prędkości o 10 km/h kierowca otrzymuje pisemne ostrzeżenie.

Zgodnie z art. 421 przejazd przez tory kolejowe w miejscach niewyznaczonych, wyprzedzanie innych pojazdów, które zatrzymały się przed przejazdem, wjazd na przejazd mimo zakazującego sygnału lub gdy zaporą jest opuszczona lub zaczyna się opuszczać, samowolne podnoszenie zapory, omijanie, gdy za nim znajduje się przeszkoda, która zmusiłaby kierowcę do zatrzymania się na przejeździe kolejowym, transport maszyn rolniczych, drogowych, budowlanych i innych nieprzystosowanych specjalnie do przejazdu przez przejazd kolejowy, niezatrzymanie się przed znakiem „Stop” umieszczonym przed przejazdem kolejowym skutkuje grzywną w wysokości od 180 do 280 euro.

Szwecja

Przeciętne roczne wynagrodzenie w 2020 r. wynosiło 359 256 koron szwedzkich²⁰ (ok. 35 900 euro).

Do aktów prawnych regulujących prawa i obowiązki uczestników ruchu drogowego należą przede wszystkim ustawa o ruchu drogowym²¹ (*Trafikförordning* (1998:1276)), ustawa o karach za wykroczenia drogowe²² (*Lag* (1951:649) *om straff för vissa trafikbrott*), zarządzenie prokuratora o wysokości kar za niektóre przestępstwa²³ (*Riksåklagarens föreskrifter* (1999:178) *om ordningsbot för vissa brott*)²⁴.

²⁰ *Average annual wages, op. cit.*

²¹ *Trafikförordning* (1998:1276), https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/trafikforordning-19981276_sfs-1998-1276.

²² *Lag* (1951:649) *om straff för vissa trafikbrott*, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1951649-om-straff-for-vissa-trafikbrott_sfs-1951-649.

²³ *Riksåklagarens föreskrifter* (1999:178) *om ordningsbot för vissa brott*, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/riksaklagarens-foreskrifter-1999178-om_sfs-1999-178.

²⁴ Informacje na temat obowiązujących w Szwecji przepisów ruchu drogowego dostępne w językach innych niż szwedzki są fragmentaryczne i dlatego opracowanie nie obejmuje pełnego katalogu zagadnień poruszonych w druku 1504. Akty prawne regulujące zasady ruchu drogowego są dostępne jedynie w języku szwedzkim. Rozwiązania szwedzkie zostały omówione przede wszystkim na podstawie informacji udostępnionych na stronie internetowej policji oraz na stronach internetowych organizacji zajmujących się bezpieczeństwem ruchu drogowego: *Traffic Violations*, <https://polisen.se/en/laws-and-regulations/traffic-violations/>; *Sweden Traffic Fines*, <https://travelinformation.eu/sweden-traffic-fines/>; *Speeding, Sweden*, <https://speedingeurope.com/sweden/>; *Road Safety Country Overview. Sweden*, https://ec.europa.eu/transport/road_safety/sites/default/files/erso-country-overview-2017-sweden_en.pdf; *Trafikverket. Welcome to the roads of Sweden*, https://trafikverket.ineko.se/Files/svSE/10449/RelatedFiles/100500_welcome_to_the_roads_of_sweden_utg3_201211.

Naruszenie przepisów o ruchu drogowym jest zagrożone karą grzywny. Policja jest organem uprawnionym do nakładania kary grzywny za naruszenie przepisów o ruchu drogowym, jednak sprawy związane ze szczególnie rażącym naruszeniem przepisów o ruchu drogowym są kierowane do prokuratury i rozpatrywane przez sąd. Sprawa jest kierowana do prokuratury również wtedy, gdy kierujący pojazdem odmawia przyjęcia mandatu. W przypadku drobnych wykroczeń drogowych grzywna określona jest kwotowo, natomiast w szczególnie rażącym naruszeniu przepisów o ruchu drogowym grzywna jest orzekana przez sąd w stawkach dziennych. Wysokość grzywny w stawkach dziennych ustala sąd na podstawie okoliczności sprawy. Liczba orzeczonych stawek dziennych zależy od tego, jak poważne jest dane wykroczenie drogowe i może wynosić od 30 do 150. Natomiast wysokość stawki dziennej może wynosić od 30 do 1000 koron szwedzkich (od ok. 3 do ok. 100 euro) i jest ustalana w odniesieniu do wysokości zarobków sprawcy.

Naruszenie przepisów nakazujących ustąpienie pierwszeństwa innemu pojazdowi jest zagrożone karą grzywny w wysokości 2000 koron szwedzkich (ok. 200 euro). Natomiast kierujący pojazdem, który nie ustąpi pierwszeństwa pieszemu, podlega karze grzywny w wysokości 3000 koron szwedzkich (ok. 300 euro).

Jeśli chodzi o uregulowania dotyczące prowadzenia pojazdu po użyciu alkoholu, to jako stan po użyciu alkoholu określa się sytuację, w której kierujący pojazdem podczas badania wykazuje 0,1 mg alkoholu na 1 litr wydychanego powietrza, co odpowiada zawartości 0,2 promila alkoholu we krwi. Prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu podlega karze grzywny lub pozbawienia wolności do 6 miesięcy. Zatrzymanie uprawnienia do prowadzenia pojazdów następuje, jeśli kierujący pojazdem podczas badania wykazuje 0,15 mg alkoholu na 1 litr wydychanego powietrza, co odpowiada zawartości 0,3 promila alkoholu we krwi. Natomiast jako stan nietrzeźwości określa się sytuację, w której kierujący pojazdem podczas badania wykazuje 0,5 mg alkoholu na 1 litr wydychanego powietrza, co odpowiada zawartości 1 promila alkoholu we krwi. Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości jest zagrożone karą pozbawienia wolności do 2 lat. Spowodowanie śmierci lub obrażeń ciała w związku z prowadzeniem pojazdu w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości zagrożone jest karą pozbawienia wolności do 8 lat.

Utrudnianie i tamowanie ruchu nie stanowi odrębnej kategorii prawnej, lecz zajmowanie niedozwolonego pasa – a więc zachowanie, które można zaklasyfi-

pdf; *Don't drink and drive*, https://trafikverket.ineko.se/Files/sv-SE/10743/Related-Files/100063_ddd_folder_polska.pdf; *Böter – bötesbelopp vid trafikförseelser*, <https://korkortonline.se/fakta/boter/> [dostęp 21 października 2021 r.]; *Bötesbelopp för fortkörning*, <http://www.poliskontroll.se/trafikregler.html>; *Fortkörning*, <https://www.trafikjuristen.se/korkortingripande/aterkallelsepraxis/aterkallelse1.htm>.

kować jako utrudnianie i tamowanie ruchu – podlega karze grzywny w wysokości 1000 koron szwedzkich (ok. 100 euro).

Wykroczenie drogowe polegające na niestosowaniu się przez kierującego pojazdem do sygnału świetlnego nadawanego przez sygnalizator podlega karze grzywny w wysokości 3000 koron szwedzkich (ok. 300 euro).

Wysokość kary grzywny za przekroczenie dopuszczalnej prędkości zależy od ograniczenia prędkości obowiązującego na danej drodze – inna jest na drogach, na których dopuszczalna prędkość wynosi mniej niż 50 km/h, zaś inna na drogach, na których dopuszczalna prędkość wynosi 50 km/h lub więcej. Na drogach, na których dopuszczalna prędkość wynosi mniej niż 50 km/h, za przekroczenie dopuszczalnej prędkości obowiązują następujące kary:

- 2000 koron szwedzkich (ok. 200 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 1–10 km/h,
- 2400 koron szwedzkich (ok. 240 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 11–15 km/h,
- 2800 koron szwedzkich (ok. 280 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 16–20 km/h,
- 3200 koron szwedzkich (ok. 320 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 21–25 km/h,
- 3600 koron szwedzkich (ok. 360 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 26–30 km/h,
- 4000 koron szwedzkich (ok. 400 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o więcej niż 30 km/h.

Na drogach, na których dopuszczalna prędkość wynosi 50 km/h lub więcej, za przekroczenie dopuszczalnej prędkości obowiązują następujące kary:

- 1500 koron szwedzkich (ok. 150 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 1–10 km/h,
- 2000 koron szwedzkich (ok. 200 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 11–15 km/h,
- 2400 koron szwedzkich (ok. 240 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 16–20 km/h,
- 2800 koron szwedzkich (ok. 280 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 21–25 km/h,
- 3200 koron szwedzkich (ok. 320 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 26–30 km/h,
- 3600 koron szwedzkich (ok. 360 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 31–35 km/h,
- 4000 koron szwedzkich (ok. 400 euro) za przekroczenie dopuszczalnej prędkości o więcej niż 35 km/h.

Wykroczenie drogowe polegające na przekroczeniu dopuszczalnej prędkości powyżej przywołanych wartości (tj. przekroczenie prędkości o więcej niż 30 km/h na drodze, na której dopuszczalna prędkość wynosi mniej niż 50 km/h,

oraz przekroczenie prędkości o więcej niż 35 km/h na drodze, na której dopuszczalna prędkość wynosi 50 km/h lub więcej) jest traktowane jako szczególnie rażąca naruszenie przepisów i skutkuje skierowaniem sprawy do prokuratury.

Kara grzywny za wyprzedzanie w miejscu niedozwolonym wynosi 3000 koron szwedzkich (ok. 300 euro).

Włochy

Przeciętne roczne wynagrodzenie w 2020 r. wynosiło 27 997 euro²⁵.

We Włoszech wysokość kar za naruszenie przepisów ruchu drogowego określona została w nowym kodeksie ruchu drogowego z 1992 r.²⁶ (dalej: kodeks). Zgodnie z art. 195 kodeksu za naruszenia przepisów ruchu drogowego może zostać nałożona kara pieniężna w maksymalnej wysokości do 9296 euro²⁷. W kodeksie określono minimalne i maksymalne wysokości kar pieniężnych dla poszczególnych naruszeń. Zgodnie z art. 195 ust. 3 kodeksu minister sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrami ds. gospodarki i finansów, infrastruktury i transportu, co dwa lata dokonuje aktualizacji wymiaru kar. Ostatnia aktualizacja została opublikowana 31 grudnia 2020 r.²⁸.

W art. 141 kodeksu przewidziano, że kierowca ma obowiązek dostosować prędkość pojazdu tak, aby, biorąc pod uwagę cechy, stan i obciążenie pojazdu, cechy i warunki drogowe oraz inne okoliczności, nie stwarzać zagrożenia dla bezpieczeństwa osób i mienia oraz nie zakłócać ruchu. Kierowca zawsze musi mieć kontrolę nad pojazdem oraz być w stanie wykonywać manewry w bezpiecznych warunkach. W razie złamania tego przepisu kierowca podlega karze pieniężnej w wysokości od 42 do 173 euro. W szczególności kierowca musi dostosować prędkość między innymi na odcinkach drogi z ograniczoną widocznością, na zakrętach, blisko skrzyżowań i przejść dla pieszych, szkół lub innych miejsc uczęszczanych przez dzieci, wskazanych przez oznakowanie, w nocy i w sytuacji niewystarczającej widoczności w związku z warunkami atmosferycznymi lub innymi okolicznościami. Każdy, kto nie dostosowuje prędkości w wyżej wymie-

²⁵ *Average annual wages, op. cit.*

²⁶ *Decreto legislativo 30 aprile 1992, n. 285. Nuovo codice della strada*, <https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=1992-05-18&atto.codiceRedazionale=092G0306&tipoDettaglio=multivigenza&qId=&tabID=0.8792662263212168&title=Atto%20multivigente&bloccoAggiornamentoBreadCrumb=true>.

²⁷ W pewnych wypadkach suma ta może być wyższa, np. w razie popełnienia więcej niż jednego wykroczenia.

²⁸ *Ministero della Giustizia decreto 31 dicembre 2020. Aggiornamento degli importi delle sanzioni amministrative pecuniarie conseguenti a violazioni al codice della strada, GU n.323 del 31-12-2020*, https://www.poliziadistato.it/statics/25/aggiornamento_importi_2021_circolare_uffici_esterni.pdf.

nionych przypadkach, podlega karze w wysokości od 87 do 344 euro. Kierowca nie może również ścigać się na drodze. W razie złamania tego zakazu podlega karze w wysokości od 173 do 694 euro. Kierowca nie może również ograniczać prędkości do poziomu, który stanowi utrudnienie lub zagrożenie dla normalnego przepływu ruchu drogowego. Złamanie tego przepisu wiąże się z karą w wysokości od 42 do 173 euro.

Jeśli chodzi o uregulowania dotyczące prowadzenia pojazdu po użyciu alkoholu lub innych substancji odurzających, to zostały one zawarte w art. 186–187 kodeksu. Zgodnie z art. 186 kodeksu, poza innymi karami administracyjnymi i karnymi, jazda pod wpływem alkoholu, w zależności od poziomu stężenia alkoholu we krwi, wynosi od 543 do 6000 euro. Najniższy wymiar kary obowiązuje od poziomu stężenia alkoholu we krwi między 0,5 a 0,8 g/l. Wysokość kary ulega podwojeniu, jeśli kierowca spowodował wypadek drogowy. Artykuł 186-bis przewiduje, że dla niektórych kategorii kierowców, np. poniżej 21. roku życia i posiadających prawo jazdy poniżej 3 lat, karze podlega prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu przy stężeniu alkoholu we krwi między 0 a 0,5 g/l. Wysokość kary w takim wypadku wynosi od 168 do 672 euro i również podlega podwojeniu, jeśli kierowca spowodował wypadek drogowy. Zgodnie z art. 187 kierowca prowadzący pojazd pod wpływem narkotyków lub substancji psychotropowych, poza innymi karami administracyjnymi i karnymi, podlega karze finansowej od 1500 do 6000 euro. Podobnie jak w wypadku jazdy pod wpływem alkoholu wysokość kary ulega podwojeniu, jeśli kierowca spowodował wypadek drogowy.

Przepisy odnoszące się do zachowania kierowców względem pieszych znalazły się w art. 191 kodeksu. Kierowca na przejściach bez sygnalizacji świetlnej musi zatrzymać się, gdy pieszy znajduje się na przejściu dla pieszych. Kierowca jest również zobowiązany ustąpić pierwszeństwa, zwalniając lub, jeśli to konieczne, zatrzymując się, gdy piesi zbliżają się do przejścia dla pieszych. W sytuacji braku przejścia dla pieszych kierowca musi umożliwić pieszemu bezpiecznie przejście na drugą stronę ulicy, jeśli ten zaczął już przechodzić przez ulicę. Kierowca jest zobowiązany zwolnić, jeśli przez ulicę przechodzi np. osoba o ograniczonych zdolnościach motorycznych lub na wózku, osoba niewidoma, osoba z psem przewodnikiem. Kierowca jest także zobowiązany do zapobieżenia niebezpiecznym sytuacjom, które mogą wynikać z nieprawidłowego lub niekontrolowanego zachowania dziecka lub osoby starszej, gdy racjonalnie można taką sytuację przewidzieć w związku ze stanem faktycznym. Każdy, kto narusza powyższe przepisy, podlega karze od 167 do 665 euro. Ponadto zgodnie z art. 148 ust. 13 kodeksu zabrania się wyprzedzania pojazdu, który zatrzymał się przed przejściem dla pieszych w celu przepuszczenia pieszego. Złamanie powyższego przepisu podlega karze od 167 euro do 665 euro.

We włoskim kodeksie drogowym nie występuje odrębne wykroczenie tamowania lub utrudniania ruchu. W tym zakresie zastosowanie może mieć art. 141 ust. 6 kodeksu, zgodnie z którym kierowca nie może ograniczać prędkości do

poziomu, który stanowi utrudnienie lub zagrożenie dla normalnego przepływu ruchu drogowego. Złamanie tego przepisu powoduje karę finansową w wysokości od 42 do 173 euro. Ponadto zgodnie z art. 157 kodeksu karze w wysokości od 42 do 173 euro podlega każdy, kto między innymi parkuje lub zatrzymuje samochód niezgodnie z zasadami określonymi w tym artykule. Z kolei zgodnie w art. 158 kodeksu zabrania się zatrzymywania i parkowania między innymi w tunelach, pod wiaduktami, na wybojach i zakrętach. Zabrania się również parkowania pojazdu między innymi na pasach lub jezdniach zarezerwowanych dla transportu publicznego czy w miejskich strefach pieszych. Za złamanie powyższych przepisów, w zależności od rodzaju pojazdu i kategorii wykroczenia, grozi kara w wysokości od 25 do 660 euro. Ponadto art. 161 kodeksu przewiduje, że w razie awarii pojazdu kierowca jest zobowiązany do usunięcia pojazdu z jezdni, a jeśli to niemożliwe, zepchnięcia go do prawej krawędzi jezdni, w przeciwnym wypadku podlega karze od 42 do 173 euro.

Zgodnie z art. 146 kierowca jest zobowiązany do stosowania się do znaków drogowych oraz poleceń osób kierujących ruchem. Naruszenie powyższego przepisu wiąże się z karą w wysokości od 42 do 173 euro. Kontynuowanie jazdy mimo wskazań sygnalizacji świetlnej lub osoby kierującej ruchem podlega karze od 167 do 665 euro.

Przepisy w zakresie przekroczenia dozwolonej prędkości zawarte zostały w art. 142 kodeksu. Każdy, kto przekracza dozwoloną prędkość:

- o mniej niż 10 km/h, podlega karze w wysokości od 42 do 173 euro,
- o więcej niż 10 km/h i mniej niż 40 km/h, podlega karze w wysokości od 173 do 694 euro,
- o więcej niż 40 km/h i mniej niż 60 km/h, podlega karze w wysokości od 543 do 2170 euro,
- o więcej niż 60 km/h, podlega karze w wysokości od 845 do 3382 euro.

Za złamanie przepisów dotyczących zasad wyprzedzania, określonych w art. 148 kodeksu, przewidziano, poza innymi karami administracyjnymi, w zależności od kategorii naruszenia, karę w wysokości od 83 do 1308 euro.

Wysokość kar za prowadzenie pojazdu bez uprawnienia określona została w art. 116 ust. 15 kodeksu. Każdy, kto prowadzi pojazd bez uzyskania właściwego uprawnienia, podlega karze od 2257 do 9032 euro. Takiej samej karze podlega osoba, która prowadziła pojazd bez uprawnienia, które zostało uchylone lub nie zostało odnowione w związku z niespełnieniem wymogów fizycznych lub psychologicznych. W sytuacji prowadzenia pojazdu posiadając uprawnienie do prowadzenia pojazdu innej kategorii wysokość kary wynosi od 1021 do 4084 euro. Zgodnie z art. 180 kodeksu kierowca musi posiadać przy sobie między innymi prawo jazdy. Niezastosowanie się do powyższego przepisu podlega karze od 42 do 173 euro (od 26 do 102 euro w przypadku jazdy motorowerem).

Kwestie zachowania kierowcy na przejeździe kolejowym uregulowane zostały w art. 147 kodeksu. Kierowca nie może między innymi przejeżdżać przez prze-

jazd kolejowy, jeśli: zapory lub półzapory są opuszczone lub opuszczanie ich zostało rozpoczęte; półzapory są podnoszone; sygnalizacja świetlna lub dźwiękowa jest włączona; zastosowano środki zastępujące zapory lub półzapory. Naruszenie powyższego przepisu wiąże się z karą od 87 do 344 euro.

Bibliografia

Akty prawne

■ Prawo czeskie

Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, Zákon č. 361/2000 Sb., <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>.

■ Prawo francuskie

Code de procédure pénale, https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071154/2021-10-20/.

Code pénal, https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/2021-10-20/.

Code de la route, <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006074228/>.

■ Prawo irlandzkie

Road Traffic Act 1961, https://www.lawreform.ie/_fileupload/RevisedActs/WithAnnotations/HTML/EN_ACT_1961_0024.htm.

Road Traffic Act 2010, <https://revisedacts.lawreform.ie/eli/2010/act/25/revised/en/html#SEC4>.

■ Prawo szwedzkie

Lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1951649-om-straff-for-vissa-trafikbrott_sfs-1951-649.

Trafikförordning (1998:1276), https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/trafikforordning-19981276_sfs-1998-1276.

Riksåklagarens föreskrifter (1999:178) om ordningsbot för vissa brott, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/riksaklagarens-foreskrifter-1999178-om_sfs-1999-178.

■ Prawo litewskie

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarkos įstatymas, 2015-06-25, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b8d908c0215b11e58a4198cd62929b7a/asr>.

■ Prawo włoskie

Ministero della Giustizia decreto 31 dicembre 2020. Aggiornamento degli importi delle sanzioni amministrative pecuniarie conseguenti a violazioni al codice della strada, GU n.323 del 31-12-2020, https://www.poliziadistato.it/statics/25/aggiornamento_importi_2021_circolare_uffici_esterni.pdf.

Decreto legislativo 30 aprile 1992, n. 285. Nuovo codice della strada, <https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=1992-05-18&atto.codiceRedazionale=092G0306&tipoDettaglio=multivigenza&qId=&tabID=0.8792662263212168&title=Atto%20multivigente&bloccoAggiornamentoBreadcrumbCrumb=true>.

Inne

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 1504.

Average annual wages, https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=AV_AN_WAGE.

Böter – bötesbelopp vid trafikförseelser, <https://korkortonline.se/fakta/boter/>.

Bötesbelopp för fortkörning, <http://www.poliskontroll.se/trafikregler.html>.

Drink driving offences, https://www.citizensinformation.ie/en/travel_and_recreation/motoring_1/driving_offences/drink_driving_offences_in_ireland.html.

Driving offences, https://www.citizensinformation.ie/en/travel_and_recreation/motoring_1/driving_offences/driving_offences.html#.

Don't drink and drive, https://trafikverket.ineko.se/Files/sv-SE/10743/RelatedFiles/100063_ddd_folder_polska.pdf.

Fortkörning, <https://www.trafikjuristen.se/korkortingripande/aterkallelsepraxis/aterkallelse1.htm>.

National speed limits in Ireland, https://www.citizensinformation.ie/en/travel_and_recreation/roads_and_safety/road_traffic_speed_limits_in_ireland.html.

Offences Incurring Penalty Points and Fixed Charge Notices, [https://www.rsa.ie/Documents/Licensed%20Drivers/Penalty%20Point%20offences%20as%20of%2026%20October%202018%20\(00000002\).pdf](https://www.rsa.ie/Documents/Licensed%20Drivers/Penalty%20Point%20offences%20as%20of%2026%20October%202018%20(00000002).pdf).

Sweden Traffic Fines, <https://travelinformation.eu/sweden-traffic-fines/>.

Speeding. Sweden, <https://speedingeurope.com/sweden>.

Traffic Violations, <https://polisen.se/en/laws-and-regulations/traffic-violations/>.

Trafikverket. Welcome to the roads of Sweden, https://trafikverket.ineko.se/Files/sv-SE/10449/RelatedFiles/100500_welcome_to_the_roads_of_sweden_utg3_201211.pdf.